

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id.
Estranger	1'50 id.

Un número 10 céntims

Any 2.º

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

SABATERIA-VELLA 2-1.er

Dissapte 24 de Agost de 1895

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s'remeten
a la Redacció, se donarà compte en lo Setmanari

BIBLIOTECA PÚBLICA GIRONA

Núm. 73

SECCIÓ GENERAL

¡SEMPRE AVANT!

¡Hermos espectacle es lo que ofereix lo regionalisme, en mitj de la anemia que destruheix als partits polítichs madrilens, anemia originada per las bizantinas lluytas intestinas que sostenen, y será causa de son aniquilament total en plasso no molt llarg!

La idea regionalista, está avuy infiltrada en tots los cors verdaderament patriotas, ó sigue, en aquells que no volen mangonejar cap assumpto públich, ab miras mes ó menos personals, sino baig lo noble punt de vista de contribuir al benestar general y á la prosperitat de la Nació.

La idea regionalista, s' ha obert pas, malgrat tots quant'sofismes l'hi havian oposat sos eterns é irreconciliables enemichs, porque es lley imnutable de la naturalesa que la veritat permaneixerá eterna y lo contrari d' ella será passatjer, donchs, suposant que las galas de la poesia, adornin ab lo mes bonich y enciador ropatje la lletxa imatge del error presentantnos á la imaginació una cosa grosera en forma artística y motivant aixó que l' hi rendim cult mes ó menos fervoros, la modesta pero severa figura de la realitat, nos arrenca la vena que cubria nostres ulls, evidenciantnos l' error en que fins aquell moment nos havíam sostingut.

Si no fos fins á cert punt massa atrevida la compa-
ració, podríam posar en relleu la simpatia que s' guanya la idea regionalista en quant es conegeuda, al-
iqual que las sublims doctrinas de Jesus, qui ab llén
gnatge sencill, adornat per lo modest ropatje de la
veritat, sapigué conquistar tants y tants adeptes que
tenian posada tota sa fe á la eficacia de sus doctrinas,
al reves de altres ideas que ab só de bombo y platets
s' han tirat al vent de la publicitat, no deixant de son
pas en la terra, altre rastre que l' eco, que poch á poch
va estingintse fins á perdes per compliert.

La idea regionalista te, ademes, altre punt que molt be podem dir tant original, que la distància en absolut de tota semblansa en qualsevol dels molts que abarcen los diferents grups polítichs que pretenen fersos la felicitat, vulgues no vulgues. Lo punt de que parlem se refereix á que mentres tots los partits polí-
tichs, á excepció del federal, desitjan com á suprem desideratum, imposar sa despótica voluntat á tota la nació, lo regionalisme defensa lo lògich y racional sistema, de, cada hú á sa casa sab lo que l' hi convé y per lo tant, de que cada regió se governi de la manera que creguí mes convenient dependint, no obstant de un govern central pera tot allo que interesi á la Nació entera.

No hi ha necessitat de emplecar ni una paraula pera fer la defensa de tal sistema, donchs es cosa per tothom acceptada que los axiomas no necesitan demostració.

Mes de una vegada s' ha dit que l's candorosos que encara se trovan presos entre las finas mallas de la política madrilenya, arribarian per sobrevarse contra l' poder de sos jefes, y defensarian la llibertat que tots tant ambicionem, ajudant aixis als mes vells en la lluya empenyada per allunyar á las turbas que pretenen edificar, lo que fan es endorrocàr lo ja fals edifici en que habitem, y avans que desapareixin fins los fonaments, cosa que succehiria, se fa precis un suprem esfors, l' ultim pera que no s' esfonxi lo que ha de constituir nostre orgull y ha de ser la base de futuras glorias y grandesas.

Per los polítichs d' ofici, lo regionalisme, al principi era mirat ab desprecí y tractat ab escarni, per que en ell hi veyan qui havia de fiscalizar tots sos actes y exigirlos hi comte dels mateixos, mes avuy que la figura del regionalisme los imposa y 's convençen de que á son voltant s' hi forma l' vuyt, temen al juge, qual sentencia esta dictada d' antemà, y procuran retardar tot lo que l's siga posible son cumplimi-

ment. Mes aixis com eu la naturalesa hi ha lleys qual cumpliment es incontravertible, aixis en l' ordre humà també n' existeixen d' altres que tampoch se podeu eludir, sent una d' ellas la aspiració que desde l' us de rahó brilla en nostre ser y p'retem inculeada ab caracter indelebles; obrar y regirnos sense la intrusió de cap poder estrany.

Es curics l' espectacle que estant donant los partits polítichs no parant ni un moment com si tinguessen argent viu, desitjan sempre que l' gobern estigue en crisis, quan la crisis la tenen dintre sa propia casa, y cuydantse de la dels altres, descuidan la seva, fins al punt de que al pretender reemplasar al que fineix, se troben que ells estan ja ajonejant.

L' estat de descomposició que regna en sus filas, es la prova mes evident de l' impotencia á que han arribat.

Quant s' arriba á la vellesa havent portat una juventut desordenada, no serveixen pera res los falsos puntals ab que s' preté disimular los efectes de la edat. Pas, donchs, á la nova idea vigorosa, que es lo que verdaderament nos ha deportat al benestar, per lo que tant y tant hem lluytat y lluytem per conseguirlo, pero que á horas d' ara ja l' tindriam si no s' haguessen escoltat las vanas paraulas dels que durant tant temps nos han enganyat!

A. M.

Lo Regionalisme y los partits polítichs

«Los pitjors enemichs son
los de dintre de casa.»

De pochs anys en aquesta part ó sia desde que he comensat á veurer lo mon per un forat, com vulgarment se diu, que he notat certas cosas y certos modos de obrar en algunas personalitats tan naturals com jurídicas, en lo que pertany á sa vida pública, que verdaderament m' he quedat asombrat al acte, pero després reflexionat, m' ha parescut darm'e compte y trobar las causas que preduian aytals efectes. Me refereixo al modo de pensar manifestat per sos actes exteriors, de molts fil's de Catalunya aficionats á qualsevol partit polítich.

Avants dech fer pera mes claretat, dugas advertencias al que aixó llegesca: 1.ª es que la majoria dels casos dich catalá, com se podría dir bascónigt, gallego, etc. es á dir fill de qualsevol regió de las que uns per ignorancia, altres per malicia anomenan *aforadas* y la 2.ª es que no me refereixo als polítichs que segueixen tal ó qual partit per la utilitat que d' ells obtenen; ab aquests no m' hi vull entendrer, sols ab aquells que ho son perque aixis los hi sembli be, als ho han enseñyat ó lo son de bona té,

No me deixaré portar per lo entusiasme envers la causa que defenso, ni faré ús de inútils retòricas de que careixo y que á res nos portaría, sols sí, me valdré de aquesta facultat que Deu ha posat en tota persona, anomenada *rahó natural*.

Mirant per alt los sentiments de la generalitat dels individuos d' un poble, veurém que apenas ne trobarem cap que d' un modo ó d' un altre no demostren afecció per un partit polítich, y quina afecció! per lo partit que adoran se sacrifican ells y sacrifican la regularitat y bona marxa de sos deberes particulars qu' es lo que constitueixen la pau de sa llar, per lo partit que oblidan sa regió, sa familia, son nom, ni que al mon privat sian, se donan compte.

He dit que oblidan á sa regió, aquest es lo punt que vaig á ocuparme, aquest contrastit vull veurer, sus causas y efectes.

Molts confonen al Regionalisme ab un partit polítich, creuhen qu' es un de tants que lluytan pera turnar en lo poder. No, no es aixó, lo Regionalisme no es un partit polítich, lo Regionalisme es un modo d'esser del partit en que impera; los partits polítichs son una cosa mes movedissa, en fantantli gefe que hi porta la ensenya, sufreixen moltes voltes serias conmocións, lo Regionalisme está creat per la naturalesa política

d' un poble, los partits polítichs están creats per los homes.

M' explicaré: lo Regionalisme he dit no es un partit polítich, pero si una de las ramas de la Política, pero de la política considerada d' un modo abstracte, científich, basat en principis inmutables, de la política considerada com lo modo d' una regió politícam estudiada de la mateixa manera que pot esser catòlic ó protestant en sa part religiosa, ric ó pobre en son aspecte economic etc. segons las condicions de historia y carácter del seus habitans. Baix aquest punt de vista se pot dir que lo Regionalisme es del domini de la política; are be, com lo Regionalisme no es cap forma absolutament pura, puig cap n' existeix en l' ordre de lo creat, pot l' home dintre sos termes considerarlo ab mes ó menos amplitut ab diferen predomini d' un de sos elements constituits sobre l' altre, ó com si diguem hi pot haver certa varietat de manifestacions dintre de la base de la unitat, quals manifestacions forman lo que podríam anomenar partit polítich dintre lo Regionalisme, s' aparta d' aquell aspecte polítich abstracte dintre lo Regionalisme, s' aparta de aquell aspecte polítich abstracte dintre lo terreno de la ciencia, s' escarna en una personalitat qualsevol que porta la bandera, participant allavors dels caràcters que he assignat en tot partit, pero sempre, repeteesch, dintre las pedras termals que li senyala lo ideal regionalista, com son nom ho indica, deu estar dintre lo Regionalisme, com están los demás partits dintre las formas primarias ó secundarias de goberni, entre las que si conta lo sistema regional, y no com molts suposan deu considerarse lo Regionalisme dintre d' un partit, lo qu' es un gran error.

Segons aquests procedents se dedueix que cap catalá (1) si vol esser una mica consequent, no ha d' estar afiliat á cap partit polítich dels que avuy dia existeixen ¿perquè?, aném per parts. Que cap catalá deuria estar dintre los partits polítichs opositos al Regionalisme es cosa clara y 's comprén pera al qui vulga compendre. Lo Regionalisme es l'amor á la regió ó mes ben dit l' amor á la Pàtria (2) y no se entenga per pátria l' Estat polítich puig la primera idea comprehen una agrupació de individuos, procedents de una mateixa rasa, que tenen una mateixa llengua, una mateixa historia y unas mateixas costums, per lo tant unes mateixes lleys, vincles que may han sigut instituits, que venen ab las condicions de vida en que cada generació ve al mon, mentres que Estat polítich es un conjunt de individuos lligats entre si y ab lo poder, per vincles puramente illegals, vincles instituits per el que mana. Després de aquesta petita declaració diré que si lo Regionalisme es l' amor á la patria es molt natural que tot bon fill de Catalunya (3) anteposi a questa idea á qualsevol altre, donat que tots los partits qu' avuy existeixen esón opositos á la causa que defensan com aviat diré: es fugir de las lleys de la naturalesa el qui se despulla del ropatje que ha vingut al mon, es un contrasentit, una acció censurable la del que renega de la terra ahont ha obert los ulls, ahont ha mamat las primeras gotas de sa existencia, ahont cul' los medis que l' fan vinre com censurable es la acció del qui desconeix als pares que lo han portat al mon y que li han donat lo que té.

Ara be, com los partits polítichs avuy dia existents están tots absoluta y sistemàticament opositos al Regionalisme, fins los que á ells deuen sa vida (com mes avall diré) se segueix que cap catalá (4) deu reconeixerlos. Tots los partits existents, constitueixen la política del govern que á horas d' ara nos regeix en sus diverses manifestacions, exceptuant uns pochs dels que m' ocuparé després, per lo tant, ¿com poden los partits demostrar diverses ideals del que l's hi dona la vida? ¿com poden separarse los partits de lo demás del tot? de cap manera, com tampoch poden separarre los colors de la substància que l's informa mes com la

(1) Tinguin present la primera advertencia.

(2) Estudi sobre l' Regionalisme. N. Font y Sagüés

(3) Primera advertencia.

(4) Primera advertencia.

Oficials

idea regionalista suposa la existencia del centralisme, de la mateixa manera que la salut suposa l'estat patològich y en lo segon aspecte o sia de centralisme, se troba lo govern que 'ns mana, conseqüència es que tot partit que viu baix sa falaguera pero venenosa sombra, sia oposat al Regionalisme.

De modo que, resumint la qüestió, tenint obligació tot català, si vol esser conseqüent y llògich ab sa propia naturalesa deu estimar á sa llar abans qu'als de fora y no haventhi fora de casa res mes que enemichs, deu necessariament quedarse de portas en dintre. Deuant d'aquestas còseguències qui no's condol ó millor ditno plora al veurer á tantsy tants homes respectables, per altra part per sa ilustració, bellugarse al compàs de la maneta que son jefe ab tota tranquilitat fa mouerà sa voluntat, correr afanyosos derrera de las paraulas dels qu' han sapigut pujar mes qu' ells, parau-las que son com una colecció de quadros molt ben pintats, pero rasqueu la pintura y tots serán iguals, no mes vos quedará q'ie lo paper ó fusta sobre qu' estan pintats; crearse enemistats y disgustos fora y dintre los sagrats termals de sas llars, tot pera sagonar á aquells que ab molta tranquilitat s'estan allá en las altas regions de la política transferintse amistosament sas impresions; se buscan mals de cap y perder mes de quatre voltas sa propia dignitat, tenint la pau dintre lo cercle en que los ha posat lo Criador. Y lo mes sensible es que molts dels politichs contraris al Regionalisme ho son no porque aixís ho vulgan y cregau de cor en lo que segueixen y detestin ab sé lo que aborreixan sino que la major part ho son per sistema, estan enlluernats ab lo que tal volta sense saber com se 'ls ha posat en la mollera, y com que áytals aficions estan oposadas al Regionalisme, per mes que 'ls agradi y creguin lloable tindre una pàtria que ab la testa dreta puga frenar l'ímpetu del centralisme esclavrador, deixan doblegar sa voluntat que deuria esser de ferro cayent envers aquell horisó resplendent, pero que de tan lluny no oviran lo qu' es, ès que voleu mes trista condició en un home? Que un català sia regionalista per sistema, porque si, se comprén èper ventura se dona compte de lo que fa un fill quant ab tot son cor ayma á sa mare y ab tot lo seu coratje la defensa al véu-llerla humillada? pero que sistemàticament y per afició á certs ideals que no sab com los ha adquirit, abandoni y llyuti ab sa propia naturalesa, aixó sembla y es un contrastit. Conseqüencia de lo que acabo de dir es lo que tots los días veyém com los politichs per medi de la prempsa órgano dels sens partits, preteten armonizar una idea ab las altres, los ideals politichs que adoran ab los que la conciencia los dicta que deurán adorar, volén renegar del Regionalisme pro no de Catalunya porque 's en donan vergonya y ho fan ab sos sofismes de que 's pot esser bon català, bon galligo, etc. sense seguir lo sistema regionalista, qu' es pot esser fidel fill de la pàtria ahont han nascut, admeten lo que sos amichs li obligan á fer pera sa humiliació, buscan á nostra causa inconvenients que no existeixen, acusantla de mals que no té y quant aixó no poden fer, *ridiculisantlo*, necesari recurs del qu' estant á las foscos enveja la llum. Aixó á ells cluchs resulta un impossible, puig èpodrà dir que ayma á sa familia el qui veyentla en perill ó despreciada no surt á defensarla? Jamay podrá dir qu' es un bon patrici el qui destrueix la vida de sa patria.

(S' acabará).

JOAQUÍM M. THOMASA Y DE SUBIRÁ.

(Del *Setmanari Català*).

CRÒNICA

EXTRANGER

Heus aqui, segons telégrama rebut pel *Berliner Tageblatt* alguns detalls sobre la espantosa catàstrofe que ha ocorregut en lo cuartel de Toula de Sant Petersburg, á causa d'un atentat nihilista:

Lo de Toula es un cuartel d' artilleria, antich y macis edifici que, vist de lluny, cfereix l' aspecte d' una fortalesa de la edat mitjana. La artilleria de plassa hi estava acuartelada, servint los espayosos soterranis de dipòsit de pólvora.

Avans d'ahir feya poch que s' havia tocat diana quant, de sopte, una detonació terrible, acompañada d'un fort terremòbil, sacsejá l' edifici desde sos fonaments fent balancejar las groixudas murallas que un segon després saltavan á trossos en mitj d' altres cent detonacions violentíssimas.

Las tropas y las autoritats corregeruen al lloch de la explosió, pero se degueren limitar á mantindre apartada tot lo que era possible la immensa gentada que acudia al teatro de la catàstrofe, puig del imponent edifici no'n quedava més que un espantós munt de fumejants runas.

Després dels primers moments de sorpresa y d' espasme, y

quant ja no's temè novas explosions se procedí á las operacions de salvament. Després de un llarg y febrós travall se retiraren de la runa 320 cadávers, horriblement mutilats, de soldats y oficiais; pero 's tem que baix de la runa que no ha pogut encara ser remoguda hi ha altres moltes víctimes. Los ferits retirats son també molt numerosos.

Resulta de las primeras investigacions que 'l cuartel estava minat per diferents punts, havent 'l ple convenciment de que 's tractava d'un atentat nihilista. La població està indignadíssima per aquest fet que revela un terrible revisament del anarquisme rus.

La policia ha detingut á moltíssimas personas sospitas. Se creu que en crim tan horible hi está complicat un personatge que en altre temps gosava del favor de la Cort y que 'n fou allunyat quan la elevació de Nicolau segon al trono. S' ha fet un registre en son domicili, pero, segons sembla, sense resultat, puig lo tal personatge, ha desaparegut.

Nombrosos agents, baix la direcció dels seus quefes, han registrat lo domicili d'un ex-oficial del exèrcit trobanhi bon número de proclamas anarquistas.

ESPAÑYA

Lo tema de totes las conversacions, es las impresions que porta de Cuba 'l General Salcedo, recullidas per vari periodistas.

Lo General Salcedo, porta, segons se diu, una missió especial del General Martínez Campos prop de la Reyna y del Gobern, que no deixa entreure quina es, pero que no se li dona gayre importància, declarant dit General que està completament identificat ab en Martínez Campos. Y respecte á las impresions de la guerra, va dir que serian pessimistas, si no tingüés la seguritat de que 'l Gobern y 'l pahis estan disposats á fer quant sigue precis pera acabar aviat l' insurrecció. Lo factor paincial de la rebelió, digué, es la gent de color, entre la que te Meceo molt de prestigi per sas excepcionals condicions. L' insurrecció se sosté, gracias á que l' interior del pahis estabia en malas condicions, y á la falta de barcos que incomuniquesen als insurrectes ab l' exterior de la Isla. Precisa combatre la ambició dels negres, puig aquests han arribat á creure que s' imposaran als blancks. Ha afirmat, dit General, que ve autorisat pera assegurar que la guerra s' acaba en Novembre ó Decembre proxims, contant ab l' esperit nacional y las bayonetas. Lo general Martínez Campos, projecte improvistar guerrillas marítimas per l' istil de las que fan lo servay en terra. Pensa 'l General en jefe, utiliar balandras de poch calat, muntadas ab pochs homes armats de Maüsler, ab una ametralladora á bordo de cada una de las barcas, pera fer aixis la policia del litoral en las regions predilectes del filibusterisme. En l' exercit d' operacions ha senyalat lo General Salcedo, la necessitat de jefes subalterus, pera 'ls puestos de cempromis que estan dirigits per sargentos. Va dir que pera acabar ab l' insurrecció, es necessari que en primer de Novembre próxim, hagin desembarcat á la Isla de Cuba 50.000 homes, sense contar ab los que ara hi ha, pera ocupar militarment las provincias de Santiago, Puerto Príncipe y Leas Villas; y un cop se tingue la forsa necesaria, lo general en jefe projecte ocupar militarment ditas provincias dividint las forsas en dos grups, un pera custodiar los ingenis y l' altre pera dedicarse á operacions y ab aquestas realisacions, s' arribará d' una vegada á la pasificació de l' Isla.

Lo General Salcedo ha anat á Madrid, y sembla que per part de la prensa oficial se l' hi ha manifestat que 'l Ministro de la Guerra no ha pres gayre he las declaracions que dit general ha fet en la Corunya, pero ell, se descarrega, manifestants que 'l general Calleja las va fer mes importants, y ningú va atinar en que puguessen esser mal rebudas com efectivament no ho foren.

—Lo subsecretari del ministeri d' Hisenda, senyor marqués de Mochales, ha desmentit en absolut los rumors que han circulat suposantlo proper á presentar la dimissió per diferencias ab lo ministre de son departament. L' interessat manifestà que, al contrari, està perfectament indentificat ab lo senyor Navarro Reverter.

—En los tallers de la Trasatlántica á Matagorda un incendi ha destruit lo taller de modelos y algunas altres dependencias. Las pérduas son d' alguna consideració.

—La prempsa segueix comentant avuy lo de la tentativa d' alterar l' ordre públic. Per lo que pogués sonar, s' han reconcentrat á Madrid algunas forsas de la guardia civil, y ademes la policia ha agafat y posat á disposició de las autoritats alguns caps calents dels que sempre estan disposats á fer una etze-gallada. També 's diu que ho ha sigut lo senyor Loroux, director del *El País*. Aquest periódich ha sigut denunciat per un article referent als temors d' aquets dia. S' assegura que també han sigut agafades varias persones de València.

—Ha sigut molt comentat un telégrama que procedent de Nova York inserta l' *Herald* en sa edició de Paris. Afirma dit telegrama que si 'l govern espanyol s' hagués negat al pago de la indemnisió Mora, los Estats Units s' haurian apoderat de la Habana, com feren los inglesos ab Corinto. Aixó 's pren en general com una baladronada del preocupat periódich yankee.

AJUNTAMENT—Lo dimecres passat, se celebra sesió de segona convocatòria, baix la presidència del tenent d' alcalde D. Vicent Carreras, ab assistència dels concejals Srs. Boixa, Garriga, Ordeig, Prat, Cat, Sabat y Llapart, en la qual se aprova l' acta de la sessió anterior, y s' prengueren los següents acorts:

Cubrir las vacants que existian de la Junta municipal, s' elegits per sorteig D. Francisco Boix, D. Joan Adroher, D. Joaquim Antiga, D. Joseph Martí, D. Joseph Comamala, D. Pere Molgosa y D. Francisco Castañé.

Concedir lo teatre á D. Joan Llonch pel dia 8 de Setembre, al objecte de donar dues funcions dramàticas, alternadas ab concert per los artistas D. Lleó y D. Conrat Fontova.

Estar enterats de la R. O. del Sr. Ministre de la Gobernació, recomanant que s' augmenti l' socorro á las famílies dels reservistes destinats á Cuba, y passant á la Comissió correspondent, ditta Real Ordre.

—S' ha rebut en aquesta Delegació una comunicació trasladada la R. O. de 27 de Juliol per la qual se declara resindit lo contracte pera l' arrendament del impost de las cédulas personals, que tenia fet la Hisenda ab la Compañía arrendataria de questa província, representada por D. Martiriá Montserrat, en la qual s' disposa la perduta del diposit de la companyia y demés consecucions previstas en lo plech de condicions; y pera portarlo á efecte s' ha nombrat una comissió composta pels empleats d' questa Delegació D. Joseph Pueyo, D. Daniel Galero, D. Francisco Diaz D. Francisco Viada y D. Ramón Molóns, quins han comensat ja las operacions encomenadas.

—La *Gaceta* publica lo decret fixant pera 'l dia 21 de Setembre pròxim, l' ingress en caixa dels joves que entren en quinta aquest any, y que han de ser sortejats lo dia 22.

Lo contingent que haurà de incorporar-se en las filas se senyalà el dia 21 de Novembre. Sembla que seran molts pochs los noys que quedin com excedents de cupo.

En lo decret s' encarrega á las comissions provincials que adivin la solució dels espedients de exenció, pera que s' fallin avans del dia 15 de Novembre.

—A Solsona, segons diuen, hi regna disgust per haverse redactat en castellà lo programa de las festas de la consagració episcopal del il·lustre solsoni Dr. Riu y Cubanès, que tindrà lloch en lo prop vinent dia 8 de Setembre. Lo disgust es mes fort perq' sembla que á proposta de Mossén Ramón Camps, l' arcalde havia promés que ditz cartel se redactaria en la llengua de la terra. Lo llenguatge, com diu lo sabi Dr. Torras y Bages, es una cosa sagrada per lo cristià. D' ell ne feu la consagració 'l Espirit de Deu al ésser infundit als apostols en forma de llengua y comunicantlos lo dò de parlarlas totas.—Per aixó es de doldre que en la honorifica y en l' esdevenir memorable manifestació dels festes del poble solsoni per la consagració de son nou apóstol y pastor se tracti de fer excloent d' ella, com si no fos prou digne ó prou expresiva pera espresar los sentiments la llengua familiar, *lingua vernacula*, aquella que tot justament es la del elet apóstol y pastor y lo de sus ovelles, y que per tant havia d' ésser per tots les mes avinent, benvinguda y atractívola. Vagi, donchs, l' arcalde si 's repensa, que encara que siguem al acabament del segle dinou no convé que en la historia de Catalunya s' hi hagin d' escriure semblants gestes.

—La Sala 2.ª de lo Civil de la Audiencia d' aqueix territori, en 18 de Juny prop passat, considerant que l' article 1914 de la lley d' Enjudiciament civil està modificat (?) per lo 165 del Còdich civil, declará que no es curador, sino defensor, lo qual ha d' anomenar-se als menors fills de familia en cas de diposit, devant ésser los parents los preferits pera l' exercici del càrrec, segons disposa lo mateix article 165 del Còdich civil.

Eixa resolució treca obertament l' article 5 de la lley de Bases de 11 de Maig de 1888, los articles 12 y 1976 del Còdich civil, las Sentencias del Tribunal Suprem de 1 d' abril de 1891 y 31 de mars de 1892: la Resolució de la Direcció general dels Registres de la Propietat y del Notariat de 26 d' abril de 1894 y 'ls artícles del titol segon del llibre 3 de la Lley d' Enjudiciament civil.

Devant d' aquesta y d' altres consemblants resolucions hora ja de que las grans collectivats de Catalunya, y sobre tot los caps de casa, tractessin d' veure quina ha d' ésser la sort del Dret de la nostra terra.

—Dijous va acabar lo plaso pera solicitar l' arrend del Teatre de la Reyna (Principal) per l' època de firas habentse presentat com a aspirants los Srs. D. Romualdo Zubielqui, demanat lo teatre per cinch anys; D. Joseph Gasó; D. Alfons Arquer y D. Rafael Martell en nom de D. Angela Montilla; D. Joan Anton Espunyes, D. Joseph Pinet y D. Joseph Gil.

—La Comissió Provincial en la sessió celebrada lo dia 20 d' Agost, ha pres los acorts següents: Declarar caducada la petició feta per l' ajuntament de Palau Sabardera pera que se l' hi perdoni la contribució Territorial, ab motiu de la plaga filoxerà-poblana.

Donar ordre al arquitecte provincial pera que pasi á Sont Hilari Secalm á practicar treballs de alineació y reforma interior de dit poble.

Manifestar al Gobernador que procedeix passar al arquitecte

provincial pera que informi, lo projecte de reforma de las ordenanças Municipals de Palafurgell.

Deseñinar lo recurs presentat per D. Emanuei Casellas dd Càrrega, contra lo nombrament de reaudador municipal de consums á favor de D. Joan Salvador.

Abonar al contratista lo valor de las obras executadas en lo primer tros de la carretera n.º 1 del plan provincial durant lo mes de Juliol ultim.

Donar ordres al ajuntament de Vilovi per la recomposició del camí que desde dit poble dirigeix á la carretera del Estat.

Segons tenim entès, son varias las composicions rebudas en Secretaria per al certámen que anyalment celebra la Asociació Literaria d' aquesta ciutat: oportunament publicarem la llista de las mateixas.

—Publica la *Gaceta* una real orde exhibint del servey militar al reservista Jaume Roure que s' oposà resoltament á la revolta dels reservistes cridats á las filas en la ciutat de Mataró.

—**FIRAS Y FESTAS.**—*Firas*, Dia 17, Arbucias, 24 Figueira y Llagostera.

Festas majors, Dia 17 Riumors, 21 Blanes San privat de Bas, 24 Bordils y Camallera.

—**J. LLINÁS Y C. A.—BANQUERS.**—*Ciutadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interès.

—**CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.**—*Ciutadans* 16. y Llebre, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 350 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissabtes de 9 á 1 y 'ls diumenges de 10 á 12.

Para les devolucions los mateixos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

—**L' UNIÓ AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL**—*Emissió de 20.000 accions de 125 pessetes una.* En les oficines de la casa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant les hores de despàt que la mateixa té estableerts, la suscripció á les expressades *Accions*, y se proporcionan los prospectes y demés notícies que 'ecessin.

VARIETATS

Aplicació de l' escritura.

Al sol objecte de que nostres lectors puguen formarse una idea, encara que mesquina, pero concreta, de la manera que s' ha posat en pràctica l' escritura en èpocas remotes fins nostres dies, tractarem en aquest petit espai de donar á coneixer las trasformacions que ha sufert la manera de fixar l' home sus ideas, pera ferlas trasmisibles á las generacions esdevenidoras. Com que al posar ma á la pluma no 'ns guia cap pretenció de fer gala de coneixements que sols posseim ab ajuda de vários ilustrats autors que han tractat en diferents sentits d' aquesta materia, y si sols de que de una manera concisa puguen tenir coneixement de las modificacions que ha sufert, procurarem deixar apuntat lo mes interessant, desde los primitius temps, fins á nostra època.

En lo primer període, quant l' home interiorment sentí la necessitat d' expresar sus ideas, de manera que fossen permanentas, ja pera trasmetrelas á sos amichs ausents, ja pera deixar memoria de sos fets mes culminants, per absoluta necessitat hagué de valguerse de l' escritura, cosa que posá en pràctica, segons las possibilitats morals y materials que l' hi prometia son estat de incivilació: així fou que del primer objecte de que 's valgué l' home en son estat salvatge, foren las fullas de palma, (per lo que avuy encara per això s' anomenan fullas las planas escritas) senyalant los caràcters que l' hi eran peculiares ab una petita branca d' arbre; que antes de això pogué haverhi altre cosa no neguem, pero si 'ns afirmem en que aquesta fou la manera en que 's posá en pràctica la primitiva escritura. Lo Dr. Suarez, parlantne, diu, que Dite Cretense, escrigué sis tomos de la guerra de Troya ab lletras fenicias en certas fullas d' un arbre anomenat Tilia; així 'ns dona una idea de que no sols se valgue de lo palma, si que també de diferents classes de fulla, que fossen aproposit pera coordinarlas en volumen; y responduent mes á las necessitats socials, ja que de aquell modo se generalisá l' escritura, adoptaren despresa pera que tingüés mes consistencia, l' escritura de variis arbres, com lo plátano, fent de manera que no fos la pella que saltava la que havia de servir, sinó la mes assonada que quedava, pera que, verdelosa encara, no s' activelles y tingüés resistencia al transcurso del temps, y ab això fou cuant s' adoptà lo lligar várias porcions d' estora pera formar llibre.

Mes tard, y en lo regnat de Marco Antonio, primer siglo d' Jesucrist, trobém ja que quant Octavi volgué escriure á Bruto pera que no se rendís á Marco, usá una especie de planxa de plom, prima en extrem, de manera que fos flexible als plechs que d' ella debian ferse al trasmetre notícies en puestos apartats, mes quant tenian que escriure pera guardar memoria d' algun fet, usavan un sistema different, y aquell consistia en agafar unas taules en extrem primas, escriguent allí ab una especie de punxó anomenat *stil* (se suposa si la paraula estil empleada en lo llenguatje escrit, deriva d' aquest antich instrument) que servia de ploma.

Lo transcurso del temps, que sempre ha acompañat l' avanzament general, introduí una especie de pasta, feta sencera, en que cubrian unas fullas de las plantas que creien vorà 'l Nilo coneigudas per *Pámpiros*, que d' aquí cuan nom de paper, ditas fullas se las cubria superficialment

ab farina, la que l' hi donava una especie de crosta de bastante resistencia, introduïda pera marcar los signos uns punxos primis, fets de canya, dividintli la punta en várias parts, aquell sistema fou empleat en l' època de Alejandro Magno.

Segons havem llegit, no recordem l' autor, posteriorment, en una ciutat anomenada Pergamo, se posà en pràctica lo valguerse de pell d' ovella, feta á secar y trevallada primorosament, encara que no ab tanta finura com los coneiguts pergamins, (nom derivat de la ciutat que l' estableí) usant una tinta espesa y de varios colors; sistema fou en veritat ben acollit, ja per la sencillesa de plegar los fulls, y ja per la resistencia que oposava á la destructora ma del temps lo contingut de sos escrits; en prova de que fou una cosa generalment ben rebuda, foren consecuents en usarlo, no ja treballant pera introduhir una cosa millor, mes util mes cómoda y econòmica, sino treballant pera afinarlo, perfeccionantlo de la manera mes possible, y així fou que per espai de molt temps, se'n feu us en tot y per tot; en aquest periodo se deixa l' us de la canya para fixar lletras y se reemplassà per plumas de vários animals, fins que aparegué la tan coneiguda pluma d' oca. D' aqui cull lo nom la pluma d' acer que avuy nos serveix per l' objecte.

Mes per això, l' espirit investigador, es un riu que corre costa avall sens que cap obstacle l' deturi, fins que troba al mar; aixis es que al cap d' una porció d' anys aparegué lo paper, que si be en principi fou composició bastant incomoda y destructible, no tardà gaire en perfeccionar y posarse al estat en que are 's troba. Be es britat que al principi s' usava mes lo pergami, pero això era degut á l' imperfacció del primer, sens que tardés gayre en desapareixer del tot.

En lo transcurso d' aquestas èpocas s' han usat diferents caràcters pera expresar l' idea, cosa que no intentem demostrar perquè no es de nostras facultats, mes bastarà pera dar complement al relato, que item solsament los noms del caràcters mes coneiguts y generals que 'ns don á coneixer Suarez, aquests eran *hebreich, grech, aràbic, tudesch, mercantil* y otras que no recordem.

Pera completar millor aquest petit treball, deixaré apuntat aguns episodis, que quant altre no, demostran la manera enginyosa que 'ls antichs tenian pera comunicar secrets per medi de la escritura, en sas incògnitas comunicacions.

Així ho relata l' citat autor: Probo Gramàtico feu un curiós estudi de la oculta significació de semblans lletras, declarant per estens un modo secret que tenian los Lacedemonichs escriguent en las gueras á sos emperadors porque no fossen entesas sus cartas si eran presas per enemichs, que consistia en trobarse interposadas algunas lletras que daban significació á la paraula: Esdrúbal Cartaginés, escribia en tauletas de fusta y las cubria de cera que tretà per qui rebia la carta podia llegir clarament, l' escrit; Conta així mateix un gracios modo de xifrar cert bárbaro anomenat Hístico, que trobantse en Persia ab lo rey Dario, va escriure á Aristógaras algunas cosas amagades ab igual artifici; va pendre un esclau que tenia mal d' ulls y rapantli ben be l' cap ab pretest de curarlo, ba escriure en lo palat tot lo que va volgué, despresa se tingüé en secret al patient en sa casa, fins que li varen creixer los cabells, enviantlo despresa á Aristógaras, va manarli l' hi digués de sa part que li fes pelar lo cap, per lo que l' altre sapigué la noticia del amich ab lo que trobá escrit en lo cap del bárbaro. Per medi d' aquells ardits y usant várias tintas fetas ab such de plantas, s' hi escribia secretament, ya cambiant xifras, ja valguentse de signos, á lo que vingueren despresa los geroglífics, oriundos de las notas Egipcias, que encara avuy son bastant coneiguts per aquells aficionats á discorrer en sa incògnita significació.

Ab això deixo apuntadas aquestas petites notacions, que si no serveixen per res mes, servirán pera donarlos una mesquina idea de las moltes variants que ha sufert en lo transcurso dels segles l' aplicació de l' escritura.

SECCIÓN LITERARIA

L' ESCOLÀ DEL POBLE

Jo só fill d' una masia
que vora l' Iglesia hi há
y al senyor Rector, un dia,
vaig dirli que si volia
fora lo seu escolà.

Va donarme una mirada
pro no 'm va pas dir que no,
y densá d' aquella diada
saludo á questa encontrada
de bon matí, ab la Oració.

Mes tart, per la gent llunyan
quan á missa vaig tocant,
repentat de la campana,
faig ballarli una sardana
que alegra á tot lo voltant.

Mes si á fora, fent rodona,
se distrau algú fadrí
y que ha d' entrar no s' adona,
repico tan bella estona
que dona gust de senti.

Quan es dintre la gentada,
los dos ciris del altá
los encench á la vegada
y alguna vella, encantada,
diu: iqué axerit l' escolà!

Ja clareja, ja es bén dia
quan la misa s' ha acabat,
cada hu á son mas fa ví
y jo, á la rectoria
que hi tinch l' esmorzá arreglat.

Ab un tros de bona cara
faig riure al senyor Rectó;
lo senyor Vicari, encare
m' ajuda á moure gatzara,
ab son génit bonatzó.

Després, la ma bondadosa
beso, dels dos sacerdots,
y si no 'm manan cap cosa
m' en vaig á ma casa hermosa
que blanqueja al mitx dels cloths.

Si hi ha un bateig en la diada
ó cap al tart funció
hi torno, fins que acabada
donch ma tasca, á lá vesprada,
ab los tochs de la Oració.

M' estima á mi tot lo poble,
hi ho podeu ben preguntá,
pro encare m' estima l' doble
aqueell vellet, sant y noble
que 'm va fer son escolà.

P. Roca y Jordá.

Gran Colmado de Pere Gelabert

4—CIUTADANS—4

INMEDIAT Á LA SUCURSAL D' EVARISTO JUNCOSA

(ÚNICA EN AQUESTA CAPITAL)

13—CONSTITUCIO—13

GERONA.

Tinch el gust de participar al publich en general, que desde el dia 15 del corrent, ha quedat obert aquest nou estableiment de un surtit complert y al mateix temps variat, de tota classe de comestibles de primera calitat.

Totas las personnes que se dignin foyorime ab sas oportunas demandas podrán apreciar la calitat y economia dels articles que en aquesta casa se oferexen, en la seguritat de que los mateixos concurredors han de propagar las ventajes que ab ellas se les proporcionan.

Formatges.—Mantegas y fiambres.—Conservas alimenticias de totes classes.—Pastas pera sopa.—Puriés y Tapiocas.—Cafés de Moka, Puerto Rico, Hacienda, Caracolillo de Ceylan.—Sucres veritables de Cuba.—Thes llegitims del Nort de Xina.—Fruytas del pays y de America.—Vins y Champs de les mes acreditades marques.

SECCIO D' ANUNCIS

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 24.—S. Bartomeu ap. y sta. Áurea vg.
Diumenge, 25.—Lo Puríssim Cor de Maria, s. Lluís rey de
Franss.
Dilluns, 26.—S. Cerefi p. mr. y s. Simplici mr.
Dimarts, 27.—S. S. Joseph de Calasanz fdr. y la Transver-
beració del cor de sta. Teresa de Jesús vg.
Dimecres, 28.—S. Agustí b. dr.
Dijous, 29.—La Degollació de S. Joan Baptista.
Divendres, 30.—Sta. Rosa de Lima vg.

QUARANTA HORES.

Avui se troben en la iglesia del Hospicio.
Demà començaran en la iglesia del Hospital.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 17 de Agost

Especies.	Mesures.	Pessetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	12'50
Mestav.	"	10'
Ordi.	"	7'00
Segol.	"	9'
Civada.	"	6
Besses.	"	10'
Mill.	"	13'
Panis.	"	12'
Blat de more	"	13'60
Llobins.	"	7'50
Fabes.	"	10'50
Fabó.	"	11'
Fassols.	"	24'
Monjetes.	"	00
Ous.	Dotzena.	1'10

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferreria Vella, 5 Gerona.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aigua Minòxima vegetal per tenir lo cabell. No te riva-
val en lo mon, perquè á més de sos efectes marevollosos, no
taca ni perjudica la pell en lo més mènims.

Aquest assombrós y sorprend específich, se ven en dita
perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
També's troba de venda en dit establiment la

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIÓ

MANEL LLACH

FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogràfics;
sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot
lo referent á la Imprempta.

Sobres comercials de color á

5 PESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA

EDICIÓ DE PROPAGANDA DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALÀ", de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada
impresió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català»
de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assam-
blea, discursos que en ella s'hi pronunciaren y llegiren, y
las bases definitivament aprobadas per la Constitució re-
gional catalana, se ven al preu de DOS PESETAS en la li-
breria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Ge-
rona.

JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.
Serveys complets de cuyna. Cereria. Instalacions
de para-llamps, campanetas elèctriques y telèfons
á preus limitadissims.

MEDICAMENTS ACREDITATS

RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfits GIMBERNAT

Lo mèllor dels tònichs reconstituyents coneeguts, desper-
ta la gana, cura l'anèmia, clorosis (colors tristes), malalties
medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les
convaleccencias: Ampolla 10 rals.

Ví restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han de-
mostrat qu' era lo «Restaurador» per escelencia, pera com-
batre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels
osos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides,
vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la
debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de re-
pugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals.

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d'economía, regulador
del cor, estimulant de les funcions digestives y despertador
de tot organisme empobrit: Preu 8 rals.

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14.—BARCELONA
Al detall en totes les farmàcies.

GRAN SABATERIA

DE

Francisco Malaret

2. RAMBLA DE LA LLIBERTAT 2.

devant del carrer d' Abeuradors y sota la perruqueria de 'n Cot

Calsat pera senyors desde	6	PESSETES.
id. pera senyores desde	4	id.
id. pera noys desde	1'50	id.

Especialitat en lo calsat á la mida y de luxo.

Tot lo calsat, en sa classe, es de primera.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87,949,791'98 ptes.
Actiu en idem	15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins á idem	32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem	4,178,675'62 »

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Mixto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d'ocorrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s'acaba lo pago de les primes.

Aquests segurs **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n^a aquesta província:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

SUCURSAL JUNCOSA

Plassa de la Constitució, número 13
GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sucres y
thés.

NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix los seus serveys al públic. Especialitat en pe-
rruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

ESTABLIMENT

Don Francisco Sabater

SOMBRETERIA

S'han rebut les últimes novetats pera la pròxim
temporada; los prens sumament econòmichs.

CAMISERIA.—ASTRERIA PER NOYS

Especialidad en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

CENTRE DE VACUNACIÓ

Progrés (Carrer Nou) 23, Barberia.—GERONA

Se vacuna y revacuna directament de la vaca.
També se ven linfa á 8 rals tubo y á 6 rals als meus
y pulpa á 10 rals cristall.

Se envian franchs de ports, dirigintse al Director
D. Camilo Fontbernat.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BAR-
CELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guyó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP-

SALT

Molí Fariner

Sistemes AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan
las moltas á preus sumament modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTOS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera l' que s' encarregui expressament.

ESTABLIMEET Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions
desde 25 céntims á 30 pesetes la pessa.

Cromos, motlles, trasparentes y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2, 1er

PREUS DE SUSCRIPCIO:

Gerona	1 peseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.

Un numero sol, 10 céntims